Cofinanțat de
Uniunea Europeană

GHIDUL BENEFICIILOR ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PROFESIONAL ȘI TEHNIC

TRASEE NEAȘTEPTATE DE CARIERĂ

Ghid de promovare a beneficiilor educaționale ale învățământului profesional și tehnic și de combatere a stereotipurilor

SPRIJIN

30/10/2026

ALEGE UN VIITOR PE CARE ABIA AȘTEPȚI SĂ ÎL TRĂIEȘTII

Citește online pe
www.go-ahead.ro

Implementat de:

GO-AHEAD
Training the open-minded

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN CONSTANȚA

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

CUPRINS

Introducere....3
Mai mult decât o alegere de școală. Activități, îndrumare și susținere financiară disponibile prin proiectul SPRIJIN....4
1: Meseriile care țin lumea în picioare....6
Ce se întâmplă când înveți făcând....7
Cât valorează ce știi să faci....8
Când o etichetă ia locul unei întrebări....8
2: Ce se întâmplă când faci o alegere....11
Orice alegere îți ocupă timp....12
Ce se ascunde în spatele numelui unei calificări....12
Ce poate urma după absolvire....13
3: Cum alegi o meserie vie....15
Privește o zi obișnuită....16
Ce iei cu tine când se schimbă munca....17
4: Cum afli ce merită să știi....25
Începe cu ce se poate verifica....26
Compară opțiuni adevărate....27
Întrebările care te ajută să alegi....27
5: Unde începe lumea muncii....31
Ce îți poate arăta practica....32
Cum intri într-un spațiu profesional....32
Când observi și când întrebi....32
Jurnal de practică: trei momente, trei tipuri de informație....34
Parteneriate și trasee reale....36
6: Atelierul de promovare ÎPT....38
6.1 Ce pot face profesorii: păstrați opțiunile deschise....40
6.2 Cum își pot sprijini părinții copilul în alegerea școlii și a meseriei....42
6.3 Ce pot face elevii: vorbiți despre meserii așa cum ați vrea să se vorbească despre pasiunile voastre....44
7: Școli și meserii în județul Constanța....48
Șase puncte de plecare: școli partenere în proiectul SPRIJIN....49
Unde poți folosi ce înveți la școală?....52
8: Bibliografie și surse de verificare....58

Implementat de:
GO-AHEAD Training the open-minded
INSPECTORATUL SCOLAR JUDEȚEAN CONSTANȚA
SPRIJIN

LUMEA E MAI MARE DECÂT PARE

Și sunt mai multe feluri de a-ți găsi locul în ea.

La sfârșitul clasei a VIII-a, lumea poate părea brusc foarte mică: o listă de școli, câteva locuri, multe păreri. La sfârșitul clasei a XII-a lucrurile par și mai apăsătoare pentru că ai făcut deja o alegere, nu-i așa? De ce nu ești convins deja că acesta e traseul tău pentru totdeauna? De parcă ar trebui să știi deja cine vei fi peste zece ani. E mult de cerut unui om care încă descoperă ce îi place să facă. Nici adulții nu își cunosc întotdeauna următorii zece ani.

Acest material se concentrează asupra învățământului profesional și tehnic, pe scurt ÎPT, ca posibilă opțiune după terminarea școlii generale. Vom explora ce înseamnă urmarea unui astfel de program de învățământ, ce opțiuni de trasee profesionale ai după absolvirea liceului și vom încerca să demontăm unele dintre cele mai comune mituri legate de învățământul profesional și tehnic. Un astfel de program îți dă ocazia să cunoști un domeniu prin studiu și practică și este o oportunittate excelentă să testezi multe arii din diverse meserii, înainte să decizi care va fi cea mai potrivită pentru tine. Unele activități îți vor confirma ce bănuiai despre tine, altele te vor surprinde, dar ambele situații îți vor oferi ceva extrem de important: informație adevărată cu care să răspunzi atunci când mediul pare că te-ar forța într-o direcție de care nu ești încă sigur. E greu să afli cum te simți lucrând cu un material, un instrument sau o echipă doar imaginându-ți meseria.

Acest ghid este destinat elevilor care se găsesc acum în fața acestei alegeri importante, dar și pentru părinții și profesorii care îi însoțesc. Vom vedea cum se construiește priceperea, ce merită verificat într-o ofertă educațională și cum poți privi opțiunile de după absolvire. Nu vom presupune că ÎPT se potrivește tuturor. O alegere bună are nevoie de interesul elevului, de condiții reale de învățare și de informații actuale. Dar până afli suficiente încât să iei

o hotărâre, ai voie să fii curios.

Despre școli și meserii se vorbește acasă, în clasă, între prieteni și uneori cu oameni pe care abia i-ai cunoscut. Fiecare dintre noi poate face aceste conversații mai folositoare. Când întrebăm cum arată munca și ce opțiuni există în realitate, îi ajutăm pe ceilalți să descopere drumuri pe care poate nu le cunoșteau. Când repetăm fără să verificăm că o școală este „pentru elevii slabi" sau că o meserie este „de fete" ori „de băieți", putem închide un drum înainte ca cineva să apuce să îl cerceteze. A vorbi despre ÎPT cu onestitate este, în felul acesta, o grijă pe care o putem avea cu toții.

În fiecare capitol vei găsi și câteva idei pentru părinți și profesori. Ele sunt invitații la discuții și moduri posibile în care poți privi vizitele și dezbaterile. Când un tânăr se îndreaptă spre o opțiune pe care adulții din jurul său nu și-ar fi imaginat-o, poate fi tentant pentru adulți să îi ofere imediat răspunsul pe care îl consideră corect. Dar există cel puțin la fel de multă valoare în preferințele și pasiunile găsite de elev.

Mai mult decât o alegere de școală

Activități, îndrumare și susținere financiară disponibile prin proiectul SPRIJIN.

Alegerea unui traseu de studiu devine mai ușoară când ai informații și sprijin pe parcurs, nu doar o listă de școli la înscriere. Proiectul SPRIJIN include activități pentru elevii din școlile implicate: orientare educațională și profesională, vizite la operatori economici și informații despre calificări, meserii și continuarea studiilor. Scopul lor este să te ajute să vezi mai bine ce presupune o alegere înainte să o faci.

Dacă întâmpini dificultăți la învățare, proiectul prevede și activități remediale, în care poți consolida competențele de bază. Sunt prevăzute, de asemenea, activități de consiliere și dezvoltare socio-emoțională, pentru încredere în sine, motivație și gestionarea dificultăților întâlnite la școală. Sprijinul nu se oprește la elevi: părinții pot participa la sesiuni care îi ajută să înțeleagă și să susțină alegerile copiilor, iar cadrele didactice beneficiază de formare adaptată nevoilor diferite ale elevilor.

Pentru unii elevi, costurile participării constante la activitățile educaționale sunt o piedică reală. În cadrul proiectului este prevăzut și sprijin financiar pentru masă, acordat în condițiile stabilite pentru participanți. Valoarea sprijinului, criteriile de selecție și pașii necesari pentru înscriere trebuie confirmate cu școala înainte de depunerea unei cereri.

Dacă vrei să afli ce activități sunt disponibile pentru tine sau pentru copilul tău, vorbește cu dirigintele ori cu conducerea școlii. Întreabă ce presupune participarea, când încep activitățile, ce documente sunt necesare și cum se comunică rezultatul selecției. Înscrierea în proiect se face prin intermediul școlilor implicate.

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

1

MESERIILE CARE ȚIN LUMEA ÎN PICIOARE

Implementat de:
GO-AHEAD
Training the open-minded
INSPECTORATUL SCOLAR JUDEȚEAN CONSTANȚA

Ce se întâmplă când înveți făcând

Aprinzi lumina. Curge apa. Autobuzul pornește. În spatele acestor lucruri obișnuite sunt oameni care au citit planuri, au ales materiale, au verificat instalații și au găsit cauzele unor defecțiuni. Munca lor se vede cel mai bine când lipsește. Ca să o faci bine, însă, nu ajunge să urmezi niște pași: trebuie să înțelegi ce se întâmplă.

În ÎPT, explicațiile se leagă de ceva ce poți observa și exersa și al cărui efect (bun sau rău) îl poți vedea imediat. Pentru o fire curioasă, asemenea răspuns rapid din partea realității poate deveni rapid un stil de viață. Teoria capătă contur când vezi la ce folosește. O măsurătoare greșită schimbă rezultatul. O schemă te ajută să lucrezi în ordinea potrivită. Regulile de siguranță protejează oameni adevărați. Datorită urmărilor atât de rapide ale activităților specifice meseriilor tehnice și al efectului lor potențial transformator pentru întreaga societate, modul în care este structurată munca de după anii de liceu este extrem de particular și rezervat oamenilor care pot face față ideii că de munca lor depinde funcționarea normală a unui sistem mai mare decât ei.

Într-un fel, organizarea muncii de după școala profesională seamănă destul de bine cu organizarea atelierelor de artă. Nu multe domenii oferă poziții de ucenic, dar pentru cele accesibile absolvenților de programe ÎPT, ucenicia este deosebit de importantă. De la retail, la salonul de frumusețe, la șantierul naval, ucenicul este cel care promite că va deveni suficient de capabil să-și asume partea lui de răspundere, astfel încât sistemul să funcționeze corect și când ucenicia lui va lua sfârșit.

La început vei lucra cu ajutor, apoi recunoști singur unde s-a strecurat eroarea și ce întrebări trebuie să pui. Repetiția îți dă siguranță; înțelegerea îți permite să te adaptezi când situația nu seamănă cu exercițiul. Așa se construiește priceperea. Să ne uităm la un om care a pornit chiar de aici. Corneliu Birtok-Băneasă[1] a absolvit școala profesională din Deva cu calificarea de mecanic conducător auto.

---

1 Află mai multe despre Corneliu Birtok-Băneasă aici: https://www.revistacariere.ro/leadership/work-life-choices/inventatorul-corneliu-birtok-baneasa-un-profesor-far-pentru-mii-de-tineri-cu-minti-creative/ Corneliu Birtok-Băneasă nu este afiliat acestui proiect.

A continuat să învețe despre automobile, mai întâi în practică, apoi la liceu și la facultatea de inginerie. Între timp, o întrebare nu i-a dat pace: cum poate fi îmbunătățit felul în care aerul ajunge la motor? A lucrat la propriile soluții și a obținut brevete pentru filtre de aer. Povestea lui nu spune că fiecare mecanic trebuie să devină inventator. Arată ce poate începe cu o meserie învățată temeinic: ajungi să înțelegi un lucru atât de bine, încât poți vedea cum ar putea funcționa altfel.

Cât valorează să știi ce faci

Imaginează-ți că două persoane au în față aceeași instalație defectă. Una schimbă o piesă la întâmplare. Cealaltă verifică simptomele, citește documentația și poate explica de ce a ales o intervenție. Poate au în mână aceeași piesă, dar numai a doua poate răspunde pentru diagnostic și poate învăța din rezultat.
Competența se construiește din cunoștințe, exercițiu, atenție și feedback. Când înțelegi de ce alegi o soluție sau alta, nu numai că îți este mai ușor să ceri sarcini potrivite, să observi o problemă înainte să se agraveze dar îți poți controla mai eficient propriul parcurs. Autonomia profesională nu apare într-o zi. Crește odată cu încrederea pe care o poți justifica prin munca ta.

Ce faci apoi cu această pricepere depinde și de ce îți dorești. Poate vrei un program stabil aproape de casă. Poate vrei să devii specialist într-o nișă, să coordonezi oameni sau să studiezi mai departe. O calificare poate fi începutul fiecăruia dintre aceste trasee, dar de una singură, nu te obligă la nici una dintre aceste opțiuni. Contează ce ai învățat concret, ce oportunități găsești și ce sprijin ai pentru pasul următor.

Când o etichetă ia locul unei întrebări

„La profesională merg doar elevii slabi.” Dacă ai auzit această propoziție destul de des, ea poate începe să sune ca o informație. Dar ce aflăm din ea despre o școală anume? Nu știm ce se predă, cum arată practica, ce echipamente au elevii sau unde ajung absolvenții. Propoziția aceasta și altele ca ea nu ne ajută să comparăm două opțiuni. Ne oprește înainte să începem. Acesta este necazul cu un stereotip: ne oferă o concluzie fără să ne arate cum s-a ajuns la ea.

Unele școli sau programe nu i se vor potrivi unui elev și acesta este un lucru normal. Nu toți oamenii sunt la fel, nu toți au aceleași preferințe sau talente. Forțarea cuiva să își abandoneze predispoziția, talentul ori chiar și numai curiozitatea de a încerca un domeniu din pricina unui stereotip, va provoca, natural, probleme. Frustrare, furie, tristețe, delăsare, ca să numim numai câteva. O fată care promitea să ajungă un mecanic talentat se chinuie astăzi cu propria inadecvare într-un program care o pregătește să lucreze în HoReCa, deși visul ei e să lucreze într-un pit stop la F1. De ce? "Fetele nu se fac mecanici. Mergi aici la ospătărie că ai să faci bani frumoși." Similar, un băiat care avea potențial să devină următorul Vidal Sassoon nu urmează în prezent un profil de cosmetică și chinuie fără spor un transformator pentru că "băieții n-au ce căuta la coafor. Tu trebuie să te faci electrician, că o să ai mereu de lucru." Stereotipurile nu sună niciodată politicos față de cei pe care îi limitează. Sunt greu de citit, greu de auzit, însă cel mai greu e să trăiești după ordinele pe care le dau.

Când oamenii sunt astfel împărțiți, nimeni nu mai întreabă măcar ce cere meseria descrisă cu atâta siguranță: poate cere precizie, rezistență, răbdare, capacitatea de a lucra cu alții, interes pentru tehnologie. Acestea se pot observa și cultiva la oameni diferiți. Dacă un elev este interesat de un domeniu, următorul pas util este să vadă cum se învață și cum se lucrează acolo. Experiența unei singure persoane sau reputația veche a unui domeniu nu pot descrie fiecare școală și fiecare elev de astăzi.

Părinții și profesorii pot face mult doar schimbând forma întrebării. Pentru a combate fiecare „Ce vor spune ceilalți?", pot întreba „Cum arată această calificare la școala pe care o ai în vedere?". Frica nu dispare la comandă, este adevărat, dar are toate șansele să devină doar zgomot de fond când informațiile și argumentele fac parte din realitate în loc de folclor limitativ perpetuat fără discernământ.

Pentru părinți

Dacă fiul sau fiica dumneavoastră este atrasă de o meserie pe care nu o cunoașteți, rugați-l să vă arate ce anume i-a stârnit interesul. Căutați împreună un om care o practică sau un loc unde poate fi văzută la lucru. Întrebarea „Ce ai vrea să înveți să faci?” deschide o conversație mai bună decât o presupunere despre cine urmează de obicei acel traseu.

Pentru profesori

Oferiți elevilor ocazia să vadă priceperea din spatele unor lucruri familiare: o reparație, pregătirea unei mese sau funcționarea unui echipament. Întrebați ce observații și ce decizii sunt necesare pentru ca rezultatul să fie bun. Așa pot discuta despre meserii prin ceea ce cer ele în realitate, dincolo de etichetele pe care le-au auzit.

2

CE SE ÎNTÂMPLĂ CÂND FACI O ALEGERE

Orice alegere îți ocupă timp

O alegere îți ocupă timp și energie pe care nu le poți folosi în același timp pentru toate celelalte variante. Dacă alegi să înveți o meserie, nu vei urma exact aceleași cursuri ca un coleg de pe alt traseu. Nici el nu va avea experiențele tale practice. E un motiv să compari ce oferă fiecare opțiune, nu să hotărăști care dintre voi valorează mai mult.

Întrebarea „Ce pierd dacă aleg ÎPT?” merită luată în serios. Pune-i lângă ea și întrebarea „Ce câștig în schimb?”. Poți obține o calificare, timp de practică și contact cu un domeniu de lucru. Poți descoperi devreme că o meserie îți place sau că preferi altă ramură a ei. Costurile sunt și ele concrete: poate ai mai mult de mers până la școală, practica presupune un anumit program sau ai nevoie de pași suplimentari pentru studiile pe care le dorești. Află care dintre aceste lucruri se aplică opțiunii tale. Nu există un răspuns universal.

Ce se ascunde în spatele numelui unei calificări

Numele unei calificări spune surprinzător de puțin despre o săptămână de școală. Ce vor învăța elevii să construiască, să analizeze sau să repare? Unde exersează? Cine le explică sarcinile și cu ce echipamente lucrează? Dacă poți, poate fi interesant să organizezi o vizită la școala pe care te gândești să o urmezi. Majoritatea unităților de învățământ organizează pentru viitorii elevi evenimente de tip „ziua porților deschise”, unde poți vedea spațiile de clasă, laboratoarele și atelierele și chiar poți vorbi cu elevi, profesori sua absolvenți, în funcție de programul fiecărui eveniment.

Contează și lucrurile care fac participarea posibilă: transportul, programul, sprijinul disponibil și siguranța spațiilor de învățare. O ofertă foarte bună pe hârtie poate fi greu de urmat dacă drumul zilnic este imposibil. O școală apropiată poate fi alegerea potrivită sau poate avea nevoie de o analiză mai atentă a practicii. Aceste detalii fac parte din decizie; nu sunt obiecții mărunte pe care elevul trebuie să le înghită în tăcere.

Oferta de școlarizare și condițiile de admitere trebuie verificate pentru anul în care te înscrii.

Ce poate urma după absolvire

Dacă aleg acum, mai pot schimba ceva?" Este una dintre cele mai importante întrebări. Teama că o decizie de la 14 ani închide toate celelalte drumuri este de înțeles. Ai voie să ceri traseul exact de înscriere, precum și informații despre calificările disponibile și trasee profesionale disponibile și este chiar recomandat să o faci. Nimeni nu ar vrea să afle prea târziu că și-a limitat opțiunile. Vei afla rapid ce studii poți continua după programul ales, în ce condiții și ce etape trebuie parcurse. Regulile valabile la momentul înscrierii sunt mai folositoare decât o promisiune că „poți face orice".

O calificare tehnică nu hotărăște toate studiile pe care le vei face vreodată. Poți alege să lucrezi după absolvire sau să îți continui pregătirea; poți reveni la studii și după ce ai lucrat o vreme. Facultatea rămâne o posibilitate dacă parcurgi studiile liceale, promovezi bacalaureatul și îndeplinești condițiile de admitere. Traseul și pașii necesari trebuie verificați pentru programul ales, fiindcă nu orice calificare te duce acolo pe aceeași cale.

Nici răzgândirea nu șterge ce ai învățat. Poate descoperi că îți place domeniul, dar preferi alt rol în el, sau că vrei să mergi într-o direcție nouă. Capacitatea de a înțelege o problemă, de a lucra cu grijă și de a explica ce ai făcut îți poate folosi și în alte locuri; pentru noua direcție vei învăța și lucruri noi. Părinții pot ajuta cel mai mult întrebând „Care sunt pașii, dacă mai târziu vei vrea altceva?" și căutând răspunsul împreună cu elevul.

O calificare îți dă un început definit dar nu este nevoie să alegi acum toate rolurile pe care le vei avea vreodată. Este suficient să înțelegi bine primul pas și să știi de unde poți afla condițiile celui de-al doilea.

Pentru părinți

Întrebările despre distanță, program, costuri și continuarea studiilor sunt puncte bune de plecare pentru o discuție onestă cu fiul sau fiica dumneavoastră, inclusiv atunci când prima reacție este să recomandați altă școală. Chiar dezacordul poate fi în cele din urmă o metodă folositoare de a-l ajuta pe elev să compare două opțiuni posibile și să afle pașii ceruți de fiecare. El are nevoie să știe ce presupune alegerea în viața familiei și să poată spune ce contează pentru el.

Pentru profesori

Când prezentați o calificare, poate fi util să arătați ce urmează după absolvire: condițiile de continuare a studiilor, posibilitățile de practică și întrebările care trebuie adresate școlii. Dacă un răspuns depinde de regulile anului de admitere, indicați elevilor unde îl pot verifica. O posibilitate devine utilă abia când elevii îi înțeleg pașii.

3

Cum alegi o meserie vie

Privește o zi obișnuită

Vei petrece mai multe zile obișnuite într-o profesie decât zile spectaculoase. Întreabă ce sarcini se repetă, cât lucrezi cu oameni, cum arată programul și ce se întâmplă când ceva nu merge. Poate îți place să repari, dar descoperi că te atrage mai mult diagnosticul decât montajul. O listă de meserii nu îți poate spune asta.

Începe cu oamenii la care poți ajunge. Întreabă dirigintele sau consilierul școlar dacă te poate pune în legătură cu un absolvent ori poate organiza o vizită la un atelier sau la o firmă. Dacă o școală are deja companii care sunt parteneri de practică, întreabă dacă poți vorbi cu elevi care au fost deja acolo sau cu un angajat. Nu trebuie să cunoști dinainte „omul potrivit". Poți începe cu o întrebare simplă: „Cum arată o zi obișnuită pentru cineva care abia învață meseria?"

Poți căuta și online, dar este necesar să antrenezi gândirea critică, în special pentru a te învăța să obții întrebări utile din informații incomplete, o deprindere care te va ajuta în orice context, nu doar online. Privește atent ce fel de răspuns primești când (îți) pui întrebări grele. Un videoclip de tipul „o zi din viața mea" îți poate arăta instrumente, spații și activități pe care nu le-ai văzut niciodată. Camera poate însă să sară peste momentele plictisitoare din zi, curățenie, sarcinile repetitive și zilele în care ceva nu merge. Chiar și un videoclip făcut să arate mai degrabă frumos decât util îți poate da întrebări bune: cine pregătește locul de muncă, cât durează fiecare etapă și ce face un începător față de persoana filmată? Compară mai multe relatări și, când poți, întreabă pe cineva direct ce lipsește din imagine.

Salariul contează, dar la început poate fi greu să-ți dai seama ce înseamnă un salariu bun pentru meseria pe care o vrei. Compară mai multe oferte recente[2] din orașul în care ai vrea să lucrezi. Uită-te ce trebuie să știi, dacă suma e brută sau netă și dacă e pentru cineva la început de drum sau cu experiență. Dintr-un singur anunț nu poți afla cât se câștigă, în general, în meseria respectivă.

2 Portalul ANOFM permite consultarea locurilor de muncă vacante după ocupație și județ; unele anunțuri includ și salariul oferit. - https://mediere.anofm.ro/app/module/mediere/jobs

Dacă găsești o mediană salarială[3] dintr-o sursă care explică de unde are datele, este util să o compari cu mai multe oferte; dacă nu găsești mai multe oferte, lasă întrebarea deschisă și cere ajutorul unui consilier. Contează și programul, drumul, siguranța și felul în care poți crește în meserie.

Nu e obligatoriu ca interesul să apară înainte să încerci ceva. Uneori începe să îți placă ceva abia după ce înțelegi cum funcționează și vezi că progresezi. O vizită ori o discuție cu un absolvent te poate apropia de o opțiune. Te poate ajuta și să renunți la o idee care arăta bine doar de la distanță.

Ce iei cu tine când se schimbă munca

Utilajele și programele se schimbă. Dacă înveți doar ordinea butoanelor, un aparat nou te poate încurca. Dacă înțelegi ce urmărești, cum verifici rezultatul și când ceri ajutor, ai un punct de plecare și când apare alt aparat. Asta nu înlocuiește pregătirea pentru noul echipament; îți spune de unde să începi să înveți.

Unele deprinderi călătoresc între profesii. Cine știe să documenteze o problemă, să comunice clar cu un client sau să organizeze lucrul în echipă poate folosi aceste lucruri în mai multe roluri. Ca să le poți arăta unui profesor sau unui viitor angajator, păstrează exemple. „Am verificat măsurătorile și am găsit cauza erorii” spune mai mult decât „sunt atent la detalii”. Un portofoliu simplu ori un jurnal de practică poate face vizibil un progres pe care altfel l-ai uita.

Schimbarea nu trebuie privită ca un examen nesfârșit în care trebuie să știi dinainte tot ce va apărea. Când ceva nou intră într-un domeniu, întrebarea este ce îți lipsește ca să lucrezi bine cu el. Uneori răspunsul este un curs, alteori o perioadă de practică sub îndrumare. Să recunoști limitele a ceea ce știi este parte dintr-o meserie făcută responsabil.

3 Salariul median este valoarea care împarte salariile analizate în două: jumătate dintre angajați câștigă mai puțin, iar jumătate câștigă mai mult. Sursa: Eurostat,https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210316-2

Unele lucruri pe care înveți să le faci îți vor prinde bine în mai multe meserii. Se numesc **competențe transferabile**: abilități pe care le poți folosi în domenii diferite și care te ajută să înveți lucruri noi. Tot vei avea nevoie de pregătire dacă alegi altă meserie, dar vei avea deja de unde să pornești. Le poți exersa la școală, în atelier, la practică, într-un proiect cu prietenii sau prin voluntariat. Mai jos găsești câteva exemple și idei despre cum să le folosești și să le dezvolți.

Să știi să cauți informații

Câteva cuvinte într-un motor de căutare nu sunt echivalente cu a ști să cauți informație utilă. Pentru a distinge ce e cu adevărat util e nevoie de discernământ și de...un pic de creativitate. Pornește de la formularea problemei. O formulare bună îți va da indicii și, în unele cazuri, idei pentru mai multe întrebări mai detaliate. Astfel vei putea să afli ce informații îți lipsesc, să alegi o sursă potrivită și să revii asupra întrebării când nu primești un răspuns util.

Dacă un echipament îți afișează o eroare, poți porni de la manualul lui, de la codul afișat și de la instrucțiunile primite în atelier, în loc să încerci soluții la întâmplare. Dacă vrei să afli cum se învață o meserie, poți începe cu numele calificării și apoi să cauți programa, locul practicii și experiențele unor elevi. În ambele situații, câștigi timp învățând mai întâi ce să întrebi.

Hai să încercăm!

Începe cu o întrebare largă, cum ar fi „Cum funcționează un motor?”. Încearcă apoi să o împarți în trei întrebări mai clare: „Ce piese controlează alimentarea?”, „Ce indică această eroare?”, „Ce verificări poate face un începător, în siguranță, sub supraveghere?”. Vezi cum se schimbă răspunsurile când e mai clar ce vrei să afli.

Să verifici chiar și sfaturile date cu bune intenții

Un profesor, un părinte, un vecin sau un prieten poate să-ți vrea binele, chiar dacă nu are toate informațiile la zi. Poate ai auzit că un liceu „nu mai are practică”, dar povestea e de acum câțiva ani. Sau cineva îți recomandă o calificare fiindcă știe un absolvent căruia i-a mers bine. Ascultă ce au de spus și întreabă despre ce an, ce școală și ce condiții vorbesc. Poți avea încredere în cineva și totuși să verifici dacă lucrurile mai stau la fel sau dacă experiența lui se aplică și în cazul tău. Pentru oferta de admitere, verifică documentele oficiale ale școlii și ale instituției responsabile. În capitolul următor vezi, pas cu pas, cum să compari sursele.

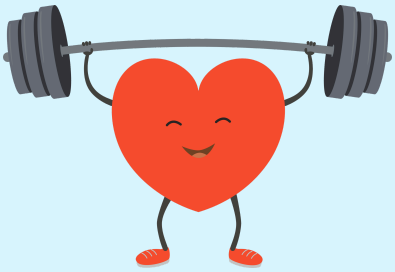

Cineva îți spune: „În domeniul ăsta îți găsești imediat de lucru”. Ce ai putea întreba ca să afli mai multe? Încearcă: „Știți vreo firmă care angajează acum?”, „Iau și oameni fără experiență?”, „Unde găsesc anunțurile?”. Poți pune întrebări și păstra discuția prietenoasă.

* * *

Cum să îți revii după greutăți

Să treci peste un moment greu nu înseamnă să suporți orice sau să nu te descurajezi niciodată. Înseamnă să găsești, în timp, o cale de a merge mai departe, să încerci altfel sau să ceri ajutor. Un proiect care nu ți-a ieșit poate fi refăcut; o temă complicată poate fi împărțită în pași mai mici; într-o zi în care nu te poți concentra, poate ai nevoie întâi de odihnă, de explicații sau de sprijin. Nu trebuie să te descurci mereu pe cont propriu. Uneori, cel mai important pas este să spui că ai nevoie de cineva alături.

Hai să încercăm!

Gândește-te la ceva ce ți-a fost greu la început, dar pe care ai învățat să-l faci mai bine. Ce te-a ajutat: exercițiul, un sfat, o pauză, un alt instrument, un coleg? Scrie un lucru pe care l-ai încerca din nou dacă te-ai lovi mâine de aceeași problemă.

* * *

În atelier, cineva îți poate arăta că ai măsurat greșit, că ai sărit un pas sau că nu ai explicat clar ceva. Nu e ușor să auzi că nu ți-a ieșit bine, mai ales când te-ai străduit. O greșeală în ce ai făcut nu înseamnă că e ceva în neregulă cu tine. „Piesa asta e prea lungă” îți arată ce ai de schimbat. „Nu ești bun de nimic” este o jignire și nu te ajută să înveți. Dacă nu înțelegi ce ai de făcut, întreabă: „Ce trebuie să schimb?” sau „Cum îmi dau seama că e bine data viitoare?”. Dacă cineva te jignește, te amenință sau te pune în pericol, vorbește cu profesorul, cu persoana care se ocupă de practica ta sau cu un adult în care ai încredere. **Meriți să fii respectat și în siguranță, chiar și atunci când greșești.**

Să poți primi sfaturi despre ce ai de îmbunătățit fără să crezi că asta spune ceva rău despre tine.

Hai să încercăm!

Citește cele două variante: „Ai făcut totul prost” și „Două dintre cele cinci măsurători trebuie refăcute. Verifică instrumentul, măsoară din nou și notează rezultatele”. Amintește-ți de o critică neclară pe care ai primit-o recent și reformuleaz-o într-un sfat clar? Cum sună acum?

* * *

Să înțelegi instrumentele, fără să depinzi de o singură marcă

La școală sau la practică, înveți să folosești un program de desen, un editor de texte, o casă de marcat sau un utilaj. Cu timpul, s-ar putea să lucrezi cu altele. Ce ai învățat deja te poate ajuta: dacă știi cum se face un desen la scară, îți va fi mai ușor să înveți alt program de proiectare. Dacă știi cum urmărești ce produse intră și ies dintr-un depozit, vei înțelege mai ușor un alt program care ține aceste date. **Pentru un utilaj diferit, poți avea nevoie de pregătire, de autorizație și de alte reguli de siguranță.** Cere să ți se arate cum se folosește înainte să lucrezi cu el.

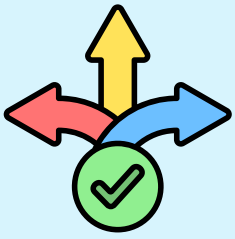
Hai să încercăm!

Alege două programe sau două instrumente care rezolvă aceeași problemă. Scrie separat ce este comun (scopul, rezultatul, pașii principali) și ce trebuie învățat din nou (comenzi, reguli, limite, întreținere). Tocmai ai descris o competență transferabilă.

* * *

Să te descurci când se schimbă planul

Uneori, planul se schimbă: un client vrea altceva, plouă și nu poți lucra afară sau îți lipsește un material. Atunci te uiți la ce poți face în continuare și cauți altă soluție. Asta nu înseamnă să spui „da” la orice ți se cere. De exemplu, dacă îi lipsește un ingredient, un bucătar caută cu ce îl poate înlocui astfel încât mâncarea să fie sigură de consumat. Dacă echipa nu are toate materialele, poate

începe cu altă parte a lucrării. Uneori trebuie să spui: „Nu putem continua fără să punem pe cineva în pericol”. Când schimbi planul, contează să faci treaba bine, să ai grijă de oameni și să ții cont de ce ai la îndemână.

Să te descurci când se schimbă planul

Hai să încercăm!

Să zicem că ești la practică împreună cu un coleg și întârzie o livrare de materiale. Ce ați putea face între timp? Vă vin în minte două lucruri de care v-ați putea apuca și unul care trebuie să aștepte până ajung materialele?

* * *

Să conteze și ce obții, și cum ajungi acolo

Uneori trebuie să ajungi la un anumit rezultat, dar ai mai multe căi de a-l obține. Un coleg învață mai ușor dacă îi arată cineva, altul dacă vede o schemă, iar tu poate ai nevoie de trei încercări. E în regulă. Caută un mod de lucru care te ajută, respectă regulile și nu pune pe nimeni în pericol. Nu trebuie să faci totul la fel de repede ca ceilalți. Nici să sari peste pași doar ca să termini mai devreme. Dacă vrei să încerci altfel, verifică întâi cu profesorul dacă e bine și sigur. Contează să înțelegi ce ai făcut, să poți explica ce ți-a ieșit și să-ți dai seama ce ai de schimbat. Timpul contează, dar cât de repede termini o sarcină nu spune cât valorezi tu ca om.

Hai să încercăm!

Două echipe au făcut aceeași treabă, dar în moduri diferite. Cum ne dăm seama care s-a descurcat mai bine? Ne uităm dacă le-a ieșit ce trebuia, dacă au lucrat în siguranță, cât material au folosit și cât le-a luat? Și oare le-ar ieși la fel de bine și a doua oară?

* * *

Îți e mai ușor să arăți ce știi să faci când dai un exemplu

Când spui „sunt organizat”, un exemplu îi ajută pe ceilalți să înțeleagă ce vrei să zici: „La practică am pus materialele pe feluri și am făcut o listă. Așa am văzut că lipseau două piese înainte să ne apucăm de lucru”. La fel, în loc de „mă descurc cu oamenii”, poți spune: „Am notat ce întrebau clienții. Când nu știam să răspund, am cerut ajutor”. Poți păstra astfel de exemple într-un caiet sau în telefon. Îți vor prinde bine când te înscrii la un curs sau cauți de lucru: îți va fi mai ușor să povestești ce știi să faci și unde ai învățat.

Hai să încercăm!

Mai jos găsești câteva exemple care arată ce știi să faci pornind de la lucruri de zi cu zi. Tu ce ai mai adăuga? Poate îți vin în minte încă 3–4 lucruri pe care le faci și le poți trece în tabel. Așa vezi ce îți iese deja și ce ai vrea să mai înveți.

Ce am făcut concret?	Ce am învățat să fac?	Unde mi-ar mai folosi?
Am comparat două surse despre o calificare.	Am verificat sursa și data.	La citirea unui anunț de angajare.
Am refăcut o măsurătoare după o observație.	Am acceptat o corectură și am verificat rezultatul.	Într-un laborator sau atelier diferit.
Am folosit un program nou pentru un proiect.	Am căutat funcțiile de care aveam nevoie.	La trecerea la alt instrument digital.
[Completează]	[Completează]	[Completează]

Pentru părinți

Povestiți despre o zi obișnuită din munca dumneavoastră sau a cuiva apropiat: ce vă place, ce se repetă, ce ați învățat după angajare și ce a fost diferit de așteptări. Lăsați loc și experiențelor altor oameni. Elevul poate descoperi că îl atrage o parte a muncii pe care voi abia o observați sau că preferă cu totul alt ritm.

Pentru profesori

Încurajați elevii să formuleze întrebări înainte de o vizită sau de o discuție cu un profesionist. După aceea, întrebați-i ce i-a surprins și ce ar mai avea nevoie să vadă. O întâlnire este mai folositoare când fiecare elev pleacă din ea cu o imagine mai precisă, chiar dacă încă nu știe ce va alege.

4

Cum afli ce merită să știi

Începe cu ce se poate verifica

Poate cineva din familie îți spune că o școală era foarte bună pe vremea lui. Iar un elev de acolo îți spune că lui nu i-a plăcut. Amândoi povestesc ce au trăit, dar asta nu îți spune neapărat cum vor sta lucrurile când te înscrii tu. Ca să afli cum te poți înscrie și ce poți învăța acolo, uită-te la informațiile oficiale din anul tău. Ca să afli cum e să mergi zi de zi la școala aceea, vorbește cu elevii de acum.

De la elevi poți afla cum arată o zi obișnuită: ce fac la practică, cât le ia drumul sau cine îi ajută când nu înțeleg ceva. Cei care au terminat școala îți pot povesti ce le-a prins bine mai târziu. Merită să-i întrebi și când au fost acolo și ce meserie au învățat. Lucrurile se pot schimba de la un an la altul, iar doi elevi de la aceeași școală pot avea povești diferite.

Pentru înscriere, ai nevoie de informațiile oficiale din anul în care mergi tu. Pe site-ul școlii și în documentele de admitere găsești câte locuri sunt, cum se intră, ce meserie poți învăța și cum se desfășoară cursurile și practica. Dacă găsești informații care se bat cap în cap, poți întreba direct la școală: „Până la urmă, cum e anul acesta? Unde găsesc informația?”. Dacă răspunsul ține de altă instituție, cere să-ți spună cui te poți adresa.

Din articole, videoclipuri și postări poți descoperi meserii și școli despre care nu știai. Tot de acolo îți pot veni idei despre ce să întrebi și cu cine să vorbești. Când găsești ceva care te interesează, uită-te cine a postat, când și despre ce școală sau generație de elevi vorbește. Cineva poate povesti sincer ce a trăit acum câțiva ani, chiar dacă între timp lucrurile s-au schimbat.

Înainte să te bazezi pe o informație, te ajută să știi de unde vine, cât de nouă e și dacă se potrivește cu ce vrei tu să afli. Regulile de înscriere le găsești în documentele din anul tău. Poveștile despre școală le poți compara între ele sau cu ce vezi chiar tu, dacă poți merge în vizită. Mai ai întrebări fără răspuns? Le poți păstra pe listă până afli, fără să fie nevoie să ghicești.

Când auzi „se face practică”, poți întreba: „Unde mergem? Cine ne arată ce avem de făcut? Ce putem încerca noi?”. Dacă auzi că „elevii își găsesc de lucru după școală”,

poți întreba: „Știți câți și din ce ani?”. Iar la „se câștigă bine”, merită să afli: „În ce oraș? Și dacă abia te-ai apucat de meserie?”, ori „Câte ore lucrezi pentru banii aceștia?”. Când întrebi, nu înseamnă că nu crezi ce ți se spune. Doar încerci să înțelegi mai bine.

Compară opțiuni adevărate

Poate ai deja în minte două sau trei meserii pe care le-ai putea învăța la școlile unde ai șanse să intri. Cum ar fi să le pui una lângă alta? Pentru fiecare, poți nota ce îți place, ce vei învăța, unde faci practica, cât durează și cât costă drumul și ce poți face după ce termini școala. Lângă fiecare lucru, poți pune o bifă dacă l-ai verificat și un semn de întrebare dacă mai ai de aflat. Așa vă e mai ușor și ție, și familiei să vedeți ce știți sigur și ce mai trebuie întrebat.

Dirigintele sau consilierul școlar te poate ajuta să găsești informații și să pregătești întrebările. Cu familia poți vorbi despre drum, costuri și ajutorul de care ai avea nevoie. Iar tu poți spune ceva ce nimeni nu poate ști în locul tău: cum ți s-a părut ce ai văzut și dacă ai vrea să înveți să faci acel lucru. Toate contează când alegi.

Nu trebuie să fii sută la sută sigur de tot. Te ajută să afli ce ai nevoie ca să faci următorul pas și să fii gata să te mai gândești dacă descoperi ceva nou. Și adulții fac asta când își caută de lucru.

Întrebările care te ajută să alegi

Când vorbești cu cineva de la școală, poți porni de la câteva întrebări: „Cum arată o săptămână aici?”, „Ce voi face la practică?”, „Cine îmi arată și cine îmi spune ce am făcut bine sau ce mai am de învățat?”, „Cu ce aparate și unelte lucrăm?”, „Unde pot învăța mai departe după ce termin?”, „Știți ce fac acum foștii elevi?”. Dacă școala oferă bani, transport sau alt ajutor, merită să afli cine îl poate primi și ce trebuie să facă pentru asta.

Dacă vorbești cu cineva care lucrează deja în meseria aceea, ce ai vrea să afli? Poate ce îi place cel mai mult, ce i se pare greu, ce i-ar fi prins bine să știe de la început sau cum s-a schimbat munca în ultimii ani. Apoi te poți întreba: „Acum că știu toate astea, ce aș vrea să văd cu ochii mei?”. O vizită, cineva care îți arată cum se face sau încă o discuție te pot ajuta mai mult decât o oră în plus de căutări pe internet.

Poți face o alegere bună chiar dacă nu ești sigur de tot. Contează să știi de ce alegi, să verifici ce e important și să ții minte că poți schimba planul pe măsură ce afli lucruri noi. Și adulții aleg cu ce știu în acel moment. Mai întreabă, se uită la alte variante și se răzgândesc uneori.

Întrebările care te ajută să alegi - Ce drum mi se potrivește?

Poți folosi schema următoare singur, cu un părinte, cu dirigintele sau cu un consilier școlar. Ea nu îți spune „ce meserie ești", pentru că oamenii nu se împart în profesii după un test de câteva minute. Te ajută să treci de la o impresie la câteva opțiuni care pot fi verificate. Nu există răspuns greșit la întrebarea „îmi place?", însă unele răspunsuri despre școli, locuri și condiții pot fi verificate. **Atenție: confirmă informațiile numai din surse actuale.**

SCHEMĂ LOGICĂ:
CE ÎMI PLACE ȘI CE ALEG MAI DEPARTE?

START: Știi ce activități te atrag?
- NU → Nu știi? Încearcă două activități noi.
- DA ↓

Găsești o calificare apropiată?
- NU → Întreabă consilierul și verifică oferta
- DA ↓

Este accesibilă școala? Oferta este confirmată?
- NU → Află dacă există alternative sau sprijin pentru transport.
- DA ↓

Știi ce vei învăța și cum faci practică?
- NU → Cere exemple, vizite și informații despre practică.
- DA ↓

Încă te interesează după o experiență reală?
- NU → Separă profesia de o singură experiență
- DA ↓

FINAL: COMPARĂ DOUĂ SAU TREI OPȚIUNI.
Trebuie să alegi doar următorul pas, nu întreaga viață.

Trei variante. Care mi se potrivește?

Întrebare	Opțiunea 1	Opțiunea 2	Opțiunea 3
Ce mă atrage la ea?	_____	_____	_____
Calificarea exactă	_____	_____	_____
Școala și localitatea	_____	_____	_____
Ce voi face la practică?	_____	_____	_____
Drumul zilnic / costurile	_____	_____	_____
Ce pot face după absolvire?	_____	_____	_____
Ce informații mai trebuie să verific?	_____	_____	_____

Nu trebuie să alegi varianta cu cele mai multe bife. Poate îți place o școală, dar nu ai cum să ajungi acolo sau nu găsești sprijinul de care ai nevoie. Asta nu înseamnă că nu îți dorești destul. Poți căuta, împreună cu familia sau cu un profesor, o soluție care să te ajute ori un alt drum spre meseria dorită.

Pentru părinți

Puneți pe aceeași foaie ce știți sigur despre fiecare opțiune și ce ați auzit, dar trebuie verificat. Puteți adăuga acolo transportul și sprijinul pe care familia le poate oferi. Întrebați elevul ce a aflat el din vizite sau conversații; observațiile lui sunt tot informații necesare deciziei.

Pentru profesori

Arătați elevilor unde găsesc oferta actuală și cum pot cere lămuriri unei școli. Exersați împreună o întrebare concretă, precum „Ce face elevul la practică și cine îl îndrumă?”. Când primesc răspunsuri diferite, ajutați-i să distingă între o condiție oficială, experiența personală a cuiva și un lucru rămas de verificat.

5

Unde începe lumea muncii

Ce îți poate arăta practica

Într-un atelier, într-un laborator, într-un hotel sau acolo unde se construiesc nave, o zi de muncă înseamnă mai mult decât vezi într-un clip scurt. Unele lucruri îți atrag imediat atenția, altele se repetă de multe ori. Iar unele par mărunte, dar te ajută să eviți greșeli. La practică vezi cu ce lucrează oamenii, cum își petrec ziua, ce reguli urmează și cum se ajută între ei. Chiar dacă la început doar privești sau încerci lucruri simple, ai multe de învățat din ce se întâmplă în jur.

Înainte de prima zi, te ajută să afli câteva lucruri: unde mergi, la ce oră, cine se ocupă de voi și ce trebuie să aduci. Ai nevoie de haine speciale, de echipament care să te protejeze sau de anumite acte? Tot atunci poți întreba ce ai voie să faci și pentru ce ai nevoie de cineva alături. Nu porni o mașină, nu umbla la instalații și nu intra unde accesul este interzis, chiar dacă pare că te-ai descurca. Nu trebuie să riști ca să arăți ce poți. Dacă nu ți-e clar ce ai de făcut sau nu e nimeni să te supravegheze când e nevoie, te oprești și ceri să ți se explice.

Cum intri într-un spațiu profesional

În prima zi, salută, prezintă-te și află numele persoanei care te îndrumă. O întrebare simplă poate lămuri multe: „Sunt aici pentru practică. Cu cine pot discuta despre programul și sarcinile de astăzi?”. Respectă programul, regulile privind accesul și indicațiile de protecție, fără să presupui că trebuie să cunoști deja toate obiceiurile locului. Dacă întârzii sau lipsești, anunță pe canalul indicat de școală și de coordonator. Nu fotografia oameni, documente, echipamente sau procese de producție fără acordul necesar; unele spații au reguli stricte de confidențialitate.

Când observi și când întrebi

Nu există o regulă universală că „elevul bun tace”. Există, însă, momente în care un om manevrează ceva periculos, lucrează cu un client sau trebuie să se concentreze. În astfel de situații, ascultă instrucțiunea și așteaptă un moment potrivit pentru întrebările care pot aștepta. Dacă nu ai înțeles o regulă de siguranță ori urmează să faci o operație despre care nu ești sigur, întreabă înainte să începi.

Cum vorbești cu colegii și cu îndrumătorii

La locul de practică întâlnești oameni cu roluri diferite, iar felul în care se adresează unii altora poate fi nou pentru tine. Începe politicos, ascultă cum se prezintă oamenii și cere lămuriri când o instrucțiune nu e clară. Nu e nevoie să fii cel mai vorbăreț din încăpere și nici să pretinzi că ai înțeles ceva ce nu ai înțeles. Dacă greșești, spune ce s-a întâmplat și cere ajutor pentru a corecta. Dacă observi o problemă care poate afecta siguranța ori calitatea lucrării, anunță persoana responsabilă. A fi profesionist nu înseamnă să ascunzi o greșeală ca să pari priceput.

Cum îți iei notițe fără să pierzi experiența

Nu trebuie să scrii tot ce auzi. Poți nota cum se numesc uneltele, ce se face mai întâi și ce urmează, o regulă nouă sau ceva ce ai vrea să întrebi. Dacă nu poți scrie pe loc, încearcă să ții minte trei cuvinte care să te ajute să-ți amintești la pauză. Ai grijă să nu notezi lucruri care trebuie să rămână în firmă sau date despre clienți și cere voie înainte să faci poze. Ajunge și o notiță scurtă: „Am văzut cum se verifică etichetele. De ce se verifică de două ori produsele din același lot?”. A doua zi poți porni discuția de aici.

O zi grea nu înseamnă că așa e mereu

La practică, unele zile îți plac mai mult decât altele. Poate a fost multă agitație, cineva ți-a răspuns pe fugă sau ceva ți s-a părut mai greu decât te așteptai. Contează cum te-ai simțit, iar o singură zi nu îți arată totul despre o meserie. Te poate ajuta să te întrebi: „Nu mi-a plăcut ce aveam de făcut, cum era organizată treaba sau cum s-a purtat cineva cu mine?”. Poate locul acela nu ți se potrivește, dar ai vrea să încerci aceeași meserie în altă parte.

Nici nu trebuie să lămurești totul în seara aceea. Poți lua o pauză și să te uiți peste notițe după o zi sau două. Ce ai văzut? Ce ai învățat nou? Ce te-a surprins? Ce ai mai vrea să vezi sau să încerci data viitoare? Dacă însă ai fost amenințat, umilit, hărțuit, discriminat sau pus în pericol, nu aștepta câteva zile ca să vezi dacă îți trece: spune cât mai repede profesorului coordonator, școlii sau unui adult în care ai încredere. Aceste situații au nevoie de intervenție, nu de reinterpretare pozitivă.

Jurnal de practică: trei momente, trei tipuri de informație

Cum a fost la practică? Tabelul de mai jos te ajută să păstrezi ce ai descoperit și ce ai mai vrea să afli. Poți începe cu câteva cuvinte în căsuța potrivită, apoi să revii pe parcurs. Nu ai nevoie de răspunsuri lungi, iar exemplele sunt doar un punct de pornire — tu poți scrie despre ce ai văzut și ai încercat.

În aceeași zi (maximum cinci minute): Ce am făcut sau am observat? Ce nu am înțeles? Ce aș vrea să întreb? Scrie fapte, nu o compunere. Exemplu: „Am văzut verificarea temperaturii. Am aflat că se consemnează. Nu știu cine răspunde dacă valoarea nu este bună”.

După una-două zile: Ce impresie a rămas? Ce parte a fost legată de sarcină și ce parte de atmosferă ori de o persoană? Aș dori să văd această meserie într-un alt loc? Exemplu: „M-a obosit zgomotul. Mi-a plăcut partea de diagnostic. Aș vrea să vizitez un atelier mai mic”.

La sfârșitul perioadei: Ce am învățat concret? Ce îmi iese mai bine? Ce nu aș alege? Care este următoarea întrebare? Exemplu: „Pot pregăti corect materialele și am învățat trei reguli de siguranță. Vreau să înțeleg ce pregătire cere controlul calității”.

Întrebare	Răspunsul meu
Data, locul, tipul activității	_____
Ce am observat/făcut?	_____
O regulă de siguranță importantă	_____
Un lucru care mi-a plăcut	_____
Un lucru care m-a deranjat	_____
Ce informație mi-ar schimba impresia?	_____
Pe cine pot întreba?	_____
Ce aș vrea să explorez mai departe?	_____

Ce poți întreba un angajator

O întâlnire cu un reprezentant al unei firme este o ocazie de a înțelege munca, nu un interviu la care trebuie să impresionezi. Nu e nevoie să pui zeci de întrebări și nici să le formulezi complicat. Cele mai folositoare sunt cele care transformă o afirmație generală - *„aici se învață meserie”* - într-o imagine a activităților, a regulilor și a sprijinului oferit. Dacă primești un răspuns prea general, poți cere politicos un exemplu. Iar dacă un răspuns se referă la programul sau condițiile unei firme, nu îl transforma automat într-o regulă pentru tot domeniul.

Despre începutul în profesie
Poți întreba: „Ce voi face la început?”, „După o lună în care îmi arată cineva, ce aș putea face singur?”, „Ce nu am voie să fac până nu învăț cum se face în siguranță?”. Așa îți faci o idee despre ce vei învăța pe parcurs și când vei avea nevoie de ajutor. La practică mergi ca să înveți. Nimeni nu ar trebui să se aștepte să știi deja să faci totul singur.

Despre omul care îți arată meseria
Poți întreba: „Cu cine voi lucra?”, „Cui îi cer ajutor dacă nu înțeleg ceva?”, „Cine îmi spune ce mi-a ieșit bine și ce mai am de învățat?”. Nu înveți doar când cineva îți explică. Uneori te uiți cum face, alteori încercați împreună. Contează să ai pe cine întreba și ca persoana respectivă să știe ce poți face deja și unde mai ai nevoie de ajutor.

Despre siguranță, condiții și program
Te-ar putea ajuta să întrebi: „Cu ce unelte sau aparate voi lucra?”, „Cine îmi arată cum le folosesc în siguranță?”, „Ce reguli trebuie să respectăm cu toții?”, „La ce oră începem și când terminăm?”. Poți întreba și cum ajungi acolo, dacă programul se schimbă de la o zi la alta, dacă vei lucra afară sau vei sta mult în picioare. Toate contează: te ajută să vezi dacă poți ajunge în fiecare zi și dacă te simți bine lucrând acolo.

Despre schimbarea meseriei
Poți întreba: „Lucrați cu alte unelte sau programe decât acum câțiva ani?”, „Când apare ceva nou, cine vă arată cum se folosește?”, „Puteți merge și la cursuri ca să învățați?”.

Așa afli ce mai ai de învățat pe parcurs și cine te poate ajuta. Îți amintești de abilitățile din capitolul 3, care îți prind bine în mai multe meserii? Te ajută și când se schimbă lucrurile cu care lucrezi.

Despre traseele posibile după școală

Poți întreba: „Ce școală trebuie să termin ca să lucrez aici?”, „Ce fac la practică, ce fac într-un stagiu și ce se schimbă când mă angajez?”, „Aveți colegi care au continuat școala sau au trecut la altă muncă în firmă?”. Oamenii de acolo îți pot povesti cum e la ei. Ca să afli unde poți învăța mai departe și cum te înscrii, poți verifica la școala sau facultatea care te interesează.

Despre ceea ce firma poate confirma și ceea ce nu poate promite

Dacă auzi „avem oportunități pentru tineri”, poți întreba: „Ce putem face aici? Putem veni în vizită, la practică sau la un concurs? Aveți și locuri de muncă pentru cei care au terminat încă școala?”. Poate firma a mai primit elevi sau a angajat tineri, dar încă nu știe ce locuri va avea când termini tu. Te ajută să afli ce poți face acum, cu cine poți vorbi și unde poți găsi noutăți mai târziu.

Fișa celor cinci întrebări

Când mergeți cu clasa sau într-un grup mai mare, cum ar fi să vă alegeți fiecare câte 4–5 întrebări înainte de vizită? Puteți vorbi între voi, ca să întrebați lucruri diferite și să aflați mai multe împreună. După întâlnire, puteți nota răspunsurile, ceva ce a rămas neclar și pe cine ați mai putea întreba. Așa rămâneți cu lucruri care vă ajută și după vizită, când vă gândiți ce ați vrea să faceți mai departe.

Parteneriate și trasee reale

Când o școală lucrează cu o firmă, elevii pot avea unde să facă practică, cu ce să lucreze și de la cine să învețe. Pot vedea și cum arată meseria de zi cu zi. Dar ce înseamnă asta pentru tine? Ce vei putea încerca? Cine îți arată și îți spune ce ți-a ieșit bine? Ce vei învăța să faci? Numele firmei, singur, nu îți spune toate acestea.

Te ajută să afli cine poate participa, ce va face, unde și când, dar și ce a ieșit din activitățile de până acum. „Școala lucrează cu firme din domeniu” nu îți spune prea multe. E mai clar când afli, de exemplu: „În luna mai, elevii care învață meseria X pot

merge cu profesorul în vizită la firma Y. Acolo vor vedea cum se fac Z și W". Așa știi la ce să te aștepți și poți întreba mai departe.

Patru niveluri de legătură care nu trebuie confundate

1. **Domeniul economic prezent în județ**
Există firme din industrie, agricultură, servicii ori turism. Acest lucru arată că domeniul are o prezență locală; nu spune nimic, de unul singur, despre locurile de practică sau angajare pentru elevi.

2. **Companie care desfășoară activități de orientare sau formare**
O companie poate organiza vizite, stagii sau programe pentru tineri. Verifică dacă sunt active, căror categorii de vârstă sau pregătire se adresează și în ce condiții.

3. **Relație documentată cu o anumită școală**
Unele documente publice indică acorduri sau activități între o firmă și o școală. Verifică anul, calificarea și tipul exact de colaborare; relația poate fi diferită în anul admiterii tale.

4. **Parteneriat în cadrul proiectului SPRIJIN**
Acesta este un statut distinct, care îți poate fi confirmat de consilieri sau de personalul didactic din unitățile de învățământ participante la proiect. Nici prezența într-o listă de angajatori, nici apartenența la un alt consorțiu nu transformă o companie în partener SPRIJIN.

Cum se poate transforma o experiență de practică într-un traseu profesional de succes

Să zicem că mergi în vizită la o fabrică de alimente. Vezi cum se fac produsele, dar cel mai mult te atrage felul în care oamenii verifică dacă sunt bune și sigure de mâncat. Poți întreba: „Ce trebuie să învăț ca să fac și eu asta?" și să cauți școli sau cursuri unde poți învăța mai mult. Sau poate îți place să ajuți clienții, dar ai prefera un loc mai liniștit. Ai putea încerca aceeași muncă într-un magazin mai mic. Din fiecare experiență afli câte ceva despre ce îți place și ce ai vrea să faci mai departe.

6

Atelierul de promovare ÎPT

Să vorbim despre meserii, cu loc pentru fiecare

Când vine vorba despre școală și meserie, fiecare aduce în discuție ce știe și ce a trăit. Tu poate ai descoperit ceva ce ți-ar plăcea să înveți. Părinții se gândesc și la bani, la drum sau la cât de ușor îți vei găsi de lucru. Profesorii văd ce îți iese bine și unde ai nevoie de ajutor. Iar colegii vin cu propriile idei și întrebări. Uneori vă înțelegeți repede, alteori pare că vorbiți despre lucruri diferite. Un început bun poate fi să aflați ce contează pentru fiecare și ce mai aveți nevoie să știți înainte de a face o alegere.

„Atelierul de promovare ÎPT” adună idei pentru elevi, părinți și profesori despre cum putem vorbi mai deschis despre învățământul profesional și tehnic. Aici, a-l promova înseamnă să arătăm ce se învață, cum e la practică și ce poți face după școală, vorbind și despre ce merge bine, și despre ce ar putea fi mai bun. O poveste despre un proiect, o vizită la atelier sau răspunsul sincer al unui elev pot spune multe. Scopul este ca fiecare să poată descoperi dacă un asemenea drum i se potrivește, cu informații clare și cu loc pentru întrebări.

Unele păreri despre școli și meserii vin din experiențe mai vechi, din griji sau din lucruri auzite de la alții. Câteodată le spunem pe fugă, fără să ne dăm seama cum sună pentru cel care le ascultă. Putem porni de aici cu întrebări simple: „Ce îți place la meseria asta?”, „Ce te îngrijorează?”, „Hai să vedem cum e acum la școala aceea?”. Nu trebuie să fim de acord din prima. Putem asculta, căuta împreună și descoperi că o meserie presupune alte lucruri decât ne imaginam. Iar dacă apar dificultăți legate de costuri, transport sau învățare, le putem discuta pe rând și putem vedea ce ajutor există.

În paginile următoare, profesorii găsesc idei pentru discuțiile din clasă, părinții găsesc puncte de pornire pentru conversațiile de acasă, iar elevii găsesc moduri de a povesti ce îi interesează și de a afla mai multe despre alegerile colegilor. Sunt și activități de încercat împreună. Puteți alege ce vă ajută și puteți reveni la restul mai târziu. Uneori, o întrebare pusă cu răbdare sau un exemplu din viața de zi cu zi ajunge ca discuția să meargă mai departe și fiecăruia să-i fie puțin mai ușor să spună ce gândește.

6.1 Ce pot face profesorii: păstrați opțiunile deschise

Profesorii cunosc uneori mai bine decât oricine dificultățile care pot împiedica un elev să ducă la capăt un traseu: absențe, lipsa resurselor, conflicte, epuizare, lacune sau situații familiale complicate. Ei trebuie să păstreze un cadru sigur de învățare și pot lucra cu clase în care disciplinarea cere efort considerabil. Tocmai de aceea recomandările de aici nu le cer să fie permanent răbdători, veseli sau disponibili. Ideile de mai jos reprezintă o suită de sugestii de abordări care pot contribui la prevenirea orientării școlare bazate pe rușine și la reducerea conflictelor.

Să vorbim despre școli ca despre locuri unde poți învăța

Când încercăm să încurajăm un elev să învețe, putem apela la vorbe pe care le-am auzit și noi: „Dacă nu înveți, ajungi la profesională”. Chiar dacă intenția este să îl mobilizăm, el poate înțelege că o școală profesională este un loc de care să se ferească. Iar dacă îl atrage o meserie tehnică, poate ezita să spună. Ajută să vorbim direct despre ce are de făcut: „Hai să vedem unde te încurci și ce poți exersa” sau „Avem nevoie să respectăm regula aceasta ca să putem lucra împreună”. Putem fi fermi și, în același timp, să păstrăm deschisă discuția despre școala care i s-ar potrivi.

De la „Ce vrei să faci?” la „Ce îți place la asta?”

Când un elev spune că vrea să lucreze în bucătărie, cu instalații electrice, în agricultură sau în mecanică, putem începe cu o întrebare simplă: „Ce îți place la meseria asta?”. Poate îi place să construiască ceva, să descopere de ce nu funcționează un aparat sau să lucreze cu oamenii. Răspunsul ne ajută să îl cunoaștem mai bine. Nu trebuie să știm din prima dacă alegerea i se potrivește. Putem afla împreună ce se învață la

școală, cum e la practică și ce presupune munca de zi cu zi. Așa, interesul lui devine un punct de pornire pentru o discuție în care își au locul și încurajările, și grijile, și întrebările.

Dintr-o părere spusă în clasă poate începe o întrebare bună

Uneori, elevii spun „Meseria asta e pentru proști” sau „Acolo merg numai băieți”, poate fiindcă așa au auzit și ei. Putem folosi momentul pentru a afla împreună mai multe, fără să întrerupem mult lecția: „Oare ce face într-o zi cineva care lucrează acolo?”, „De unde avem ideea asta?”, „Ce trebuie să învețe ca să se descurce bine?”. O astfel de discuție le poate da elevilor ocazia să privească meseria cu alți ochi, păstrând loc pentru curiozitate și respect pentru fiecare.

Să punem alături ce observă profesorul și ce își dorește elevul

Când un elev se descurcă bine la o materie, e firesc să ne gândim la școli unde și-ar putea folosi talentul. Iar când îi este greu, căutăm un drum pe care să poată merge mai departe. Notele ne ajută, dar contează și ce îi place, ce ar vrea să învețe și cum se simte când încearcă. Putem porni de la ce am observat: „Am văzut că te pricepi la asta. Te-ai gândit și la…?” sau „Hai să vedem ce poți învăța aici și unde poți continua după”. Așa îi oferim sprijinul și experiența noastră, lăsând loc și pentru ideile, grijile și întrebările lui.

AFIRMAȚIE, OBSERVAȚIE, ÎNTREBARE

Cum ar suna „Acolo nu se învață nimic” sau „Meseria asta e doar pentru băieți” ca întrebări despre ce se învață și ce trebuie să știi să faci? Puteți încerca împreună, apoi căuta răspunsuri în informațiile actuale ale școlii. Nu trebuie să aveți aceeași părere, ci să vedeți ce se poate verifica și ce e doar o idee preluată.

O idee de încercat împreună cu colegii

La o întâlnire cu colegii, puteți porni de la trei vorbe auzite des despre alegerea școlii. Cum le-ați putea schimba ca să vorbească despre ce îi este greu elevului sau ce ajutor i-ar prinde bine? V-ar putea ajuta și o listă la îndemâna tuturor: informații la zi despre admitere, contacte ale liceelor și două întrebări de la care să pornească elevii. Așa aveți un punct de sprijin comun, fără să fie nevoie ca fiecare să știe totul despre toate meseriile.

Își profesorii au nevoie de sprijin

Când apar amenințări, jigniri repetate sau violență, grija pentru siguranța tuturor vine prima. Discuția despre școli și meserii poate aștepta până când lucrurile se liniștesc. În astfel de momente, vă puteți baza pe pașii stabiliți de școală și puteți cere ajutorul conducerii, al consilierului sau al altor persoane care pot interveni. Familia poate fi și ea parte din soluție. Nu trebuie să găsiți singuri răspunsul la fiecare situație dificilă. Puteți încuraja respectul pentru alegerile elevilor prin discuții scurte, reluate în timp. Schimbarea se construiește treptat, cu sprijin și pentru elevi, și pentru cei care lucrează cu ei.

6.2 Cum își pot sprijini părinții copilul în alegerea școlii și a meseriei

Grija pentru viitorul copilului aduce multe întrebări: va fi în siguranță, cum va ajunge la școală, își va putea găsi de lucru sau continua studiile? Poate că și experiențele prin care ați trecut vă fac să priviți unele variante cu îngrijorare. Toate acestea contează, alături de ceea ce își dorește copilul. Un punct de pornire poate fi să aflați împreună cum este la școala care îl interesează, ce va face la practică și ce posibilități va avea după ce termină. Nu este nevoie să aveți toate răspunsurile de la început. Întrebările dumneavoastră și curiozitatea lui vă pot ajuta să găsiți următorul pas.

O școală potrivită pentru ceea ce poate și își dorește copilul

Este firesc să vă doriți o școală în care copilul să își folosească priceperea și să aibă șanse bune mai departe. Notele pot ajuta în alegere, alături de interesele lui și de felul în care învață. Unele meserii cer îndemânare, altele multă atenție la detalii, calcule sau lucru cu oamenii. Un drum tehnic poate pune în valoare asemenea abilități. Când vorbim cu respect despre școli diferite, copilului îi poate fi mai ușor să spună ce îl atrage. Iar dacă aveți îndoieli, puteți discuta despre ce vă preocupă și despre ce ar merita aflat înainte de alegere.

O conversație utilă poate începe de la curiozități

Uneori, o imagine sau un exemplu ajută mai mult decât o discuție generală despre viitor. Îl puteți invita să vă arate ce i-a plăcut: un obiect, un filmuleț, un atelier sau ceva ce a văzut la practică. De aici pot veni întrebări precum „Ce ți-ar plăcea să înveți să faci?” sau „Ce crezi că ți s-ar părea mai greu?”. Poate descoperiți că îl atrage să înțeleagă motoarele sau să găsească de ce nu funcționează un aparat. Chiar dacă nu cunoașteți meseria, îl puteți ajuta să afle mai multe. Experiența dumneavoastră și interesul lui pot fi un bun punct de pornire.

Cum s-ar potrivi școala în viața familiei

Pe lângă ce se învață, contează drumul, programul, cheltuielile, practica și actele pentru înscriere. O discuție despre acestea vă poate ajuta să vedeți ce este posibil și unde ar fi nevoie de sprijin. Dacă o variantă depășește bugetul familiei, poate fi greu pentru toți. Puteți întreba la școală dacă există transport,

burse sau alte tipuri de sprijin, cine le poate primi și în ce condiții. Uneori se găsește o soluție; alteori merită căutată o școală mai accesibilă, unde copilul să poată învăța ceea ce îl interesează.

Să facem loc și grijilor, și întrebărilor

Grijile pentru viitorul copilului merită ascultate. Poate nu știți cum este organizată practica sau dacă își va putea continua studiile. Le puteți spune chiar așa: „Aș vrea să aflăm mai multe despre asta înainte să hotărâm”. Dacă auziți păreri diferite despre o școală, ajută să aflați din ce ani sunt și ce experiențe au avut oamenii care le povestesc. Apoi puteți verifica la școală cum stau lucrurile acum, mai ales pentru admitere. Chiar dacă dumneavoastră și copilul vedeți încă lucrurile diferit, puteți căuta împreună răspunsuri la întrebările care vă preocupă.

Pas cu pas, în timpul pe care îl aveți

Alegerea se poate lămuri prin câteva discuții scurte. La început, puteți vorbi despre ce îi place copilului și despre ce vă îngrijorează. Altă dată, vă puteți uita la două-trei școli, iar apoi puteți vedea ce ați aflat și ce mai aveți de întrebat. Ritmul poate fi cel care se potrivește familiei dumneavoastră. Nu este întotdeauna timp pentru vizite sau căutări lungi. Un telefon la școală, câteva întrebări adresate dirigintelui ori informații citite împreună pot fi pași de ajutor. Nici nu trebuie să hotărâți totul într-o singură seară.

6.3 Ce pot face elevii: vorbiți despre meserii așa cum ați vrea să se vorbească despre pasiunile voastre

Într-o clasă, fiecare are alte idei despre ce ar vrea să facă mai departe. Poate un coleg e pasionat de motoare, altul de gătit, iar tu încă te gândești. Mai apar și glume despre meserii, uneori din lucruri auzite în alte părți. Chiar dacă nu vrem să supărăm pe nimeni, un coleg poate înțelege dintr-o glumă că am râde și de alegerea lui.

Putem păstra umorul și să lăsăm loc pentru ce îi place fiecăruia. Un „Ce te atrage la asta?” ne poate ajuta să descoperim ceva interesant despre coleg și despre o meserie pe care nu o cunoaștem.

Când gluma încetează să fie despre meserie

Poate o meserie nu te atrage deloc, iar un coleg abia așteaptă să o încerce. E în regulă să vă placă lucruri diferite și să mai faceți haz de câte ceva. „Eu nu m-aș vedea făcând asta” lasă loc și pentru alegerea lui. Iar dacă o glumă a ieșit altfel decât ai vrut și l-a supărat, poți spune simplu: „Scuze, am glumit, dar n-a ieșit bine”. Se mai întâmplă să nu ne găsim cuvintele. O scuză sinceră vă poate ajuta să treceți peste moment și să vorbiți mai departe.

Oare ce mai poți descoperi despre o meserie?

Unele meserii par simple când le privești de departe. Dacă afli ce face omul zi de zi, poți descoperi lucruri la care nu te-ai gândit. Un electrician știe cum circulă curentul și cum să lucreze în siguranță. În agricultură, oamenii măsoară, folosesc utilaje și urmăresc solul și vremea. Iar când pregătești alimente, contează temperatura, timpul și verificările care arată dacă produsul este bun și sigur de mâncat. Poate nu te vezi lucrând în aceste domenii, dar poate fi interesant să afli câte lucruri știe să facă cineva care a învățat meseria.

Dacă ai ales deja ÎPT, povestește și ce merită aflat

Poate îți place în atelier, dar nu te atrag toate materiile. Cu un profesor te înțelegi bine, iar cu altul îți e mai greu să vorbești. Poate practica e mai interesantă decât credeai, chiar dacă unele lucruri le faci de multe ori. Când cineva te întreabă cum e la școala ta, poți povesti și ce îți place, și ce ai schimba. Ce ai învățat să faci? Ce proiect ți-a ieșit? Cum e o zi la practică? Nu trebuie să fie totul grozav ca povestea ta să îi ajute pe cei care se gândesc să vină acolo.

Dacă încă nu ai ales, poți să explorezi fără să îți ceri scuze

Poate încă nu știi ce meserie ți-ar plăcea sau te atrage ceva ce colegii tăi nu prea cunosc. Poți începe cu ce te face curios: să vezi cum se face un lucru, să vorbești cu cineva care a terminat școala sau să întrebi un profesor. Părerile colegilor contează pentru tine, dar te poate ajuta să vezi și tu cum e. Poți afla mai multe fără să alegi pe loc. Uneori, dintr-o discuție rămâi cu o idee nouă sau cu încă o întrebare — și e un început bun.

Hai să încercăm!

ZECE MINUTE FĂRĂ ETICHETE

Cum ar fi să descoperiți, câte doi, o meserie despre care nu știți prea multe? Fiecare poate alege una, apoi vă gândiți împreună: ce trei lucruri face omul la muncă, ce trei întrebări aveți și ce unealtă sau aparat credeți că folosește? Puteți nota ideile, apoi căuta răspunsuri la o școală sau la cineva care face meseria. Ce ați ghicit și ce v-a surprins? Fiecare meserie are ceva de descoperit. Dacă porniți de la o meserie pe care și-o dorește un coleg, îl puteți întreba întâi dacă vrea să vorbiți despre alegerea lui.

În loc să spui…	Poți întreba…
„La școala aia nu se face nimic.”	„Ce proiecte și ore de practică au elevii?”
„Meseria asta e pentru băieți.”	„Ce competențe cere meseria?”
„La profesională ajung doar elevii slabi.”	„Ce calificări există și cum se învață acolo?”
„Ai ales doar pentru bani.”	„Ce îți place la domeniul acesta și ce vrei să afli?”

7

Școli și meserii în județul Constanța

Ce ai putea descoperi aproape de tine?

ÎÎn județul Constanța poți descoperi meserii care au legătură cu turismul, pregătirea alimentelor, mecanica, construcțiile, chimia, energia, agricultura sau transportul mărfurilor prin port. Poate unele îți sunt cunoscute, iar la altele nu te-ai gândit până acum. În paginile următoare găsești șase școli din proiectul SPRIJIN, exemple de activități din județ și idei despre cum poți folosi mai târziu ceea ce înveți. Unele sunt aproape de casă, altele te pot îndemna să descoperi locuri noi.

Aceste exemple au fost identificate din informații publicate de școli, Inspectoratul Școlar Județean Constanța, firme și alte organizații care lucrează cu școlile. Sunt un punct de pornire pentru întrebările tale: ce mi-ar plăcea să învăț, unde aș putea încerca și ce aș putea face mai departe? Mai există și alte școli și meserii de descoperit. Când găsești ceva care te atrage, poți întreba direct la școală ce clase și locuri sunt disponibile în anul în care te înscrii și cum se face practica.

Clarificare esențială: societățile comerciale și instituțiile menționate ca exemple în acest capitol nu sunt prezentate drept parteneri ai proiectului SPRIJIN și nu trebuie considerate astfel. Unele apar în documente publice ca membri ai altor consorții, altele în contexte de practică, programe educaționale sau ca exemple ale unui sector economic. Aceste raporturi sunt diferite și nu trebuie confundate. Simplul fapt că o firmă activează într-un județ nu înseamnă că primește elevi în practică, angajează absolvenți sau are o relație cu una dintre școlile prezentate.

Șase puncte de plecare: școli partenere în proiectul SPRIJIN

Liceul Tehnologic „Dobrogea” — Castelu

Dacă te atrage să pregătești mâncare, să primești oaspeți sau să lucrezi în turism, aici ai câteva direcții de descoperit. În spatele unei mese la restaurant sau al unei vacanțe sunt multe lucruri de făcut: pregătirea ingredientelor, organizarea bucătăriei, păstrarea alimentelor în siguranță și grija pentru oaspeți. Poate îți place să lucrezi cu oamenii sau poate preferi să pregătești lucrurile din culise. Te poți interesa ce meserii poți învăța la liceu și cum arată o zi la practică. Așa îți faci o idee despre ce ai vrea să încerci.

Tu ce crezi? Ce trebuie pregătit într-un hotel sau într-o bucătărie înainte să ajungă clienții?

Liceul Tehnologic „Lazăr Edeleanu” — Năvodari

La acest liceu poți descoperi domenii diferite: pregătirea alimentelor, serviciile pentru oaspeți, prelucrarea petrolului, instalațiile electrice și mecanica utilajelor din fabrici. Poate te atrage să verifici dacă un produs este bun, să înțelegi cum funcționează o instalație sau să pregătești tot ce trebuie pentru primirea oaspeților. Cuvântul „tehnic” cuprinde multe feluri de muncă, iar aici poți începe să vezi ce te interesează. O discuție cu un profesor sau cu un elev te poate ajuta să afli ce se învață în fiecare domeniu și ce poți încerca la practică, pas cu pas.

Tu ce crezi? Dacă vezi cum funcționează un utilaj, ce ai mai avea de învățat înainte să poți lucra cu el în siguranță?

Liceul Tehnologic „Dragomir Hurmuzescu” — Medgidia

Dacă îți place să afli cum funcționează lucrurile sau cum se fac produsele pe care le folosim, poți descoperi aici mecanica utilajelor, chimia și pregătirea alimentelor. În mecanică, poți învăța să citești un desen tehnic, să măsori, să montezi piese și să ai grijă ca un echipament să funcționeze bine. În domeniul alimentar, descoperi cum se pregătesc produsele, de ce contează curățenia și ce trebuie verificat pe parcurs. Ce te-ar atrage mai mult: să lucrezi cu piese și unelte sau să urmărești cum se transformă ingredientele într-un produs? Poți afla la școală cum arată practica pentru fiecare variantă.

Tu ce crezi? Dacă un produs nu mai iese cum trebuie într-o fabrică, cum ai putea afla unde este problema?

Liceul Teoretic Negru Vodă — Negru Vodă

Dacă te interesează plantele și felul în care ajung alimentele de pe câmp la noi, aici poți descoperi mai multe despre agricultură, păstrarea cerealelor și pregătirea produselor alimentare. Înveți de ce contează pământul, apa și vremea, dar și cum te ajută măsurătorile și utilajele. Munca merge mai departe și după recoltă: cerealele trebuie transportate și păstrate în condiții bune. Liceul face parte și din CRESC, un grup de școli, firme și alte organizații care lucrează împreună pentru pregătirea tinerilor.

Poți întreba profesorii ce activități ai putea descoperi și cum se leagă de ceea ce înveți la școală.

Tu ce crezi? Dacă se anunță câteva zile fără ploaie, ce ar trebui să verifice un agricultor înainte să hotărască dacă udă o cultură?

Liceul Teoretic Băneasa — Băneasa

Aici poți descoperi agricultura și agroturismul: cum îngrijești culturile și cum poți primi oaspeți care vor să cunoască viața la țară. Poate îți place să lucrezi cu plantele sau să le arăți altora locurile și produsele din zona ta. Cele două se pot întâlni într-o gospodărie care primește vizitatori, unde contează și munca de zi cu zi, și felul în care sunt primiți oamenii. Te poți interesa cât din pregătire ține de agricultură, cât de primirea oaspeților și ce ai putea face la practică. Așa vezi care parte te atrage mai mult.

Tu ce crezi? Dacă ai primi oaspeți într-o gospodărie, ce le-ai arăta și ce ar putea încerca alături de tine, fără să încurce munca?

Liceul „Regele Carol I” — Ostrov

Dacă îți plac plantele, aici poți descoperi agricultura, îngrijirea pomilor, a legumelor și a viței-de-vie. Pe lângă lucrul cu mâinile, ai de observat, de măsurat și de pregătit lucrările la timpul potrivit. Cum îți dai seama că o plantă are nevoie de apă? Ce faci când se schimbă vremea? Cum păstrezi recolta în condiții bune? Sunt întrebări la care poți învăța să găsești răspunsuri folosind și unelte, și tehnologie. Poți vorbi cu profesorii despre ce se cultivă la practică și ce lucrări ai putea învăța să faci pe parcursul anului.

Tu ce crezi? Ce ai avea de pregătit și de urmărit ca să obții o recoltă bună, de la plantare până la cules?

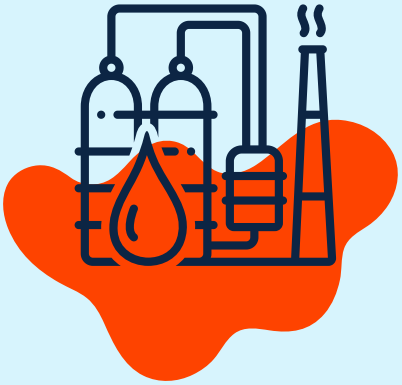
Unde poți folosi ce înveți la școală?

Ce înveți la școală îți poate prinde bine în multe locuri. Mai jos descoperi câteva firme și feluri de muncă din județul Constanța, alături de întrebări care te ajută să vezi ce ți-ar plăcea să faci. Firmele sunt exemple din zonă, nu partenere ale proiectului SPRIJIN. Dacă una îți stârnește curiozitatea, poți afla direct de la ea dacă organizează vizite, primește elevi la practică sau are locuri de muncă disponibile.

Industrie, materiale de construcții și mentenanță

Într-o fabrică de ciment sau de materiale de construcții, ai nevoie de oameni care știu să facă lucruri diferite. Unii lucrează cu utilajele, alții au grijă de instalațiile electrice, măsoară, verifică produsele sau organizează transportul. ROMCIM și CELCO sunt două exemple de firme din aceste domenii. Dacă îți place mecanica sau lucrul cu instalații electrice, poți descoperi aici mai multe meserii decât te-ai aștepta. Cine repară un utilaj? Cine verifică dacă funcționează bine? Ce trebuie să înveți pentru asta? Pe site-urile firmelor și ale școlilor poți găsi și programe prin care să te pregătești pentru asemenea activități.

Energie, procese industriale și petrochimie

Cum ajunge energia la noi și cum funcționează o rafinărie? În județul Constanța găsești exemple precum Nuclearelectrica și Rompetrol Rafinare. În jurul acestor activități lucrează mecanici, electricieni, oameni care fac analize în laborator și verifică instalațiile sau produsele. Dacă te atrage unul dintre aceste domenii, poți afla ce școală îți trebuie și cum înveți meseria. La început observi și încerci lucruri simple, cu cineva alături. Pentru anumite lucrări ai nevoie de pregătire specială și de autorizație. Fiecare pas te ajută să înțelegi mai bine ce poți face și cum lucrezi în siguranță.

Port, transport și logistică

Când te gândești la port, poate îți vin în minte nave și macarale. Dar cineva trebuie să știe și unde ajunge fiecare marfă, să verifice actele, să organizeze depozitarea și să aibă grijă de echipamente. COMVEX, SOCEP și DP World Constanța sunt câteva dintre firmele care lucrează în port. Dacă îți place să înțelegi cum funcționează aparatele, să repari sau să pui lucrurile în ordine, ai mai multe direcții de descoperit aici. Cum ajunge un transport de pe navă în depozit și apoi la destinație? Ce oameni și ce meserii fac posibil tot acest drum?

Turism, ospitalitate și servicii

Într-un hotel, restaurant sau laborator de patiserie, multe lucruri se pregătesc înainte să apară clientul. Cineva comandă ingredientele, altcineva pregătește mâncarea, verifică dacă produsele sunt bune sau are grijă de curățenie și de aparate. Contează și cine organizează programul și găsește soluții când ceva nu merge cum era plănuit. Ana Hotels este un exemplu de firmă din turism. Poate îți place să primești oaspeți și să îi ajuți sau poate preferi să lucrezi în bucătărie ori să pregătești camerele. Ce parte ai vrea să vezi mai îndeaproape? O vizită sau o discuție cu cineva care lucrează acolo te poate ajuta să afli.

Agricultură, horticultură și cercetare aplicată

Dacă îți plac plantele, poți descoperi în județ culturi de câmp, livezi și vii, dar și munca de după recoltă: păstrarea și prelucrarea produselor. Ai de urmărit vremea, apa, pământul și sănătatea plantelor, de folosit utilaje și de notat cât ai produs. La Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Murfatlar se studiază vița-de-vie și vinul, iar la Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Constanța, pomii fructiferi. Aici poți vedea cum se leagă agricultura de știință: cum alegi un soi, cum îngrijești plantele și cum afli ce le ajută să crească mai bine? Interesul pentru plante te poate duce spre lucrul în câmp, spre utilaje sau spre cercetare.

Cum citești o legătură posibilă între școală și economie

Poate ceva din paginile de până acum ți-a stârnit curiozitatea sau poate încă nu știi ce te atrage. Tabelul de mai jos pune alături ce poți învăța și unde ai putea folosi acele lucruri. Poți porni de la ce îți place și să vezi unde te duce. Nu trebuie să alegi acum.

Domeniu de interes	Ce ai putea învăța să faci	Unde apare această competență în economie	Ce trebuie verificat
Mecanică / întreținere	Măsurare, montaj, diagnostic, verificare	Industrie, utilaje, port, servicii	Calificarea exactă, practica, cerințe de siguranță
Electric / automatizări	Circuite, instrumente, verificări sub supraveghere	Industrie, energie, echipamente	Pregătirea necesară și activitățile permise elevilor
Industrie alimentară	Procese, temperaturi, igienă, calitate	Producție alimentară, servicii	Laboratoare, tipul practicii, reguli specifice
Turism / ospitalitate	Servicii, organizare, colaborare, comunicare	Hoteluri, restaurante, servicii turistice	Program, sezonalitate, practică, transport
Agricultură / horticultură	Observarea culturilor, evidențe, folosirea instrumentelor	Exploatații agricole, pepiniere, prelucrare	Calificări, activități reale, condiții sezoniere
Logistică / transport	Planificare, evidență, reguli de siguranță	Port, depozite, distribuție	Rolurile posibile și pregătirea cerută

Din aceeași meserie poți porni în mai multe direcții. Exemplele de aici îți dau idei de explorat, iar un loc de muncă îl vei căuta când vei fi pregătit, în funcție de ce știi să faci și de locurile disponibile atunci. Pe parcurs, poți învăța lucruri noi și poți descoperi și alte variante care ți se potrivesc.

Trei exemple de trasee imaginare, fără final obligatoriu

Traseul A — Îți place să descoperi de ce nu funcționează ceva? La o demonstrație în atelier, observi că te interesează mai mult să găsești problema unui utilaj decât să montezi piesele. Poți întreba cine face asta și ce trebuie să înveți ca să poți verifica și repara utilaje. La practică descoperi cu ce îți place să lucrezi. Poate sunt motoare, poate alte mașini. Din ce încerci, afli treptat ce ai vrea să înveți mai departe.

Traseul B — De la deserturi la ce se întâmplă în spatele rețetei. Îți place să faci prăjituri, dar observi că te atrage și să măsori ingredientele, să urmărești temperatura și să înțelegi de ce aceeași rețetă iese uneori diferit. Așa poți descoperi că te interesează cum se verifică produsele alimentare și ce le face bune și sigure de mâncat. Poți căuta școli și studii unde să înveți mai mult. Ce ai încercat în bucătărie te-a ajutat să descoperi încă ceva ce îți place.

Traseul C — Îți plac plantele? Ai multe de descoperit. Începi cu îngrijirea plantelor și devii curios: câtă apă le trebuie, cum le ajută pământul și ce se schimbă când e prea cald? Descoperi aparate care măsoară temperatura și umezeala și înveți cum te ajută să îngrijești culturile. Poate îți place să lucrezi în câmp sau în seră, poate vrei să continui studiile și să cercetezi ce ajută plantele să crească. Pe parcurs, poți descoperi cum vrei să duci mai departe interesul tău.

Verifică înainte să iei decizia

pasul 1 **Caută oferta oficială de admitere valabilă.** Pe site-ul școlii poți vedea ce clase și locuri sunt pentru anul în care te înscrii și cum se numește meseria pe care o vei învăța. Un ghid mai vechi îți poate da idei, iar informațiile de anul acesta te ajută să pregătești înscrierea.

pasul 2 **Contactează școala.** Poți suna sau scrie școlii ca să afli mai multe: „Unde și când facem practica?”, „Cine ne arată ce avem de făcut?”, „Există ajutor pentru transport sau alte cheltuieli?”. Poți întreba și ce se știe deja și ce urmează să fie stabilit.

pasul 3 **Ai văzut numele unei firme lângă cel al școlii?** Poți întreba ce fac împreună și când au avut loc activitățile. Poate elevii merg în vizită, văd cum se face o lucrare sau fac practică acolo. Uneori, școala și firma pregătesc elevii împreună; alteori fac parte dintr-un grup mai mare de școli și firme.

pasul 4

Caută exemple de activități din domeniul care te interesează. Cum arată munca? Poți căuta exemple și vorbi cu un elev, cu cineva care a terminat școala sau cu un om care face deja meseria. Fiecare îți poate povesti cum a fost pentru el. Din mai multe povești, descoperi și ce poate fi diferit de la un loc la altul.

pasul 5

Compară opțiunile. Când pui variantele una lângă alta, ce contează pentru tine? Ce îți place, cum arată programul, cât de sigur se lucrează, cum ajungi acolo, cine te poate ajuta și unde poți învăța mai departe? E suficient să pregătești următorul pas. Nu trebuie să știi de acum tot ce vei face peste zece ani.

În aceste pagini ai descoperit cele șase școli partenere în proiectul SPRIJIN. În județul Constanța există și alte școli unde poți învăța o meserie. Le poți descoperi în oferta de admitere din anul în care te înscrii.

8 Bibliografie și surse de verificare

Lista de mai jos distinge între lucrarea de referință pentru metodologia campaniilor, sursele instituționale și documentarea de lucru. Exemplele pedagogice, fișele de atelier și traseele imaginare din ghid sunt create pentru acest material, nu citate din sursele enumerate. Linkurile pot fi actualizate; pentru condițiile de admitere și programele educaționale se consultă întotdeauna ediția în vigoare.

Surse instituționale, educaționale și economice

- Inspectoratul Școlar Județean Constanța, Ghid de orientare în carieră prin învățământul profesional și dual — Meseria face diferența, ediție 2025–2026. Este o sursă datată de orientare, nu oferta valabilă automat în 2026–2027. https://isjcta.ro/wp-content/uploads/2025/03/INSPECTORATUL-SCOLAR-JUDETEAN-CONSTANTA-2025-2026-GHIDUL-MESERIILOR.pdf
- Consorțiul regional Tehno-Dobrogea — CRESC, Membrii consorțiului; pentru apartenența publică a unor școli și operatori la un consorțiu distinct de proiectul SPRIJIN. https://cresc.univ-ovidius.ro/membrii-consortiului-cresc/
- Universitatea Ovidius din Constanța, prezentarea proiectului CRESC și a învățământului dual regional. https://cresc.univ-ovidius.ro/ ; https://www.univ-ovidius.ro/stiri/comunicat-de-presa-oferta-educationala-pentru-invatamantul-in-sistem-dual-in-cadrul-proiectului-cresc-prezentata-la-universitatea-ovidius-din-constanta/
- Liceul Tehnologic „Lazăr Edeleanu”, Plan de dezvoltare instituțională / PAS 2021–2025 — document istoric citat în fișa de lucru, util pentru descrierea contextului, nu pentru asumarea de relații actuale. https://www.ltedeleanu.ro/wp-content/uploads/2021/11/PDI-PAS-2021-2025.pdf
- Liceul „Regele Carol I” Ostrov, PAS 2025–2029 — document instituțional indicat în fișa de cercetare; verificați actualitatea conținutului la școală. https://liceulostrov.ro/wp-content/uploads/2025/11/PAS-2025-2029-BUN.pdf
- ROMCIM, Programe de formare și start în carieră — exemplu de informație publică despre programe pentru tineri, care trebuie verificată pentru condiții și perioade. https://www.romcim.ro/cariere/programe-de-formare
- ANOFM, portalul de mediere a locurilor de muncă vacante, pentru consultarea anunțurilor actualizate după ocupație și județ: https://mediere.anofm.ro/app/module/mediere/jobs

- Eurostat, explicații și exemplu privind salariul median, sursă deja citată în capitolul 3 al ghidului existent: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20210316-2
- Revista Cariere, material despre inventatorul Corneliu Birtok-Băneasă, sursă deja citată în capitolul 1 al ghidului existent: https://www.revistacariere.ro/leadership/work-life-choices/inventatorul-corneliu-birtok-baneasa-un-profesor-far-pentru-mii-de-tineri-cu-minti-creative/

Sursa internă de documentare

GHID RECON, fișierul de lucru furnizat pentru acest material, foile „Overview” și „EMPLOYER NETWORK DRAGOMIR HURMU”. Conține șase unități școlare de interes, posibile conexiuni cu sectoare economice și linkuri de documentare. Unele rubrici conțin note de lucru, ipoteze sau informații istorice. Acestea nu sunt tratate în ghid drept confirmări independente ale unor parteneriate ori oportunități curente. Pentru includerea unei afirmații precise despre o colaborare, se recomandă verificarea sursei primare, a datei și a tipului relației.

Notă de transparență editorială

Acest material informează și propune metode de explorare, fără să substituie documentele oficiale de admitere, contractele de practică, condițiile legale specifice calificărilor sau informațiile actuale ale școlilor și operatorilor economici. Exemplele de firme sunt ilustrative și nu implică afiliere la proiectul SPRIJIN.